

مرکز آموزشی درمانی ولیعصر (عج)

بهبود کیفیت و اعتبار بخشی

دستورالعمل داخلی

تاریخ اولین ابلاغ: ۹۵/۰۸/۲۰

تاریخ آخرین بازنگری: ۹۷/۵/۲۵

تاریخ آخرین ابلاغ: ۹۷/۶/۳

تاریخ بازنگری بعدی: ۹۸/۵/۲۵

ویرایش: 01

کد دستورالعمل: 50IN76

عنوان دستورالعمل: آموزش خود مراقبتی به بیماران در بخش های بالینی

مخاطبین: کلیه پرستاران در بخش های بالینی

هدف: ارتقا و بهبود وضعیت بالینی بیماران به وسیله آموزش به بیماران و

خانواده های آنان در مورد رفتارهای بهداشتی و خود مراقبتی، اطمینان

از اثربخشی آموزش های خود مراقبتی و ارتقای سلامت بیمار

۱. پرستار بیمار را در بدو ورود از طریق مصاحبه و تکمیل فرم ارزیابی اولیه در زمینه توانایی خود مراقبتی ارزیابی کند.
۲. پرستار به بیمار و خانواده یا وابسته نزدیک وی، آموزش های مناسب را بسته به نوع تشخیص پزشکی، مشکلات و نیازهای تشخیص داده شده، آمادگی و توانایی یادگیری، سطح تحصیلات و سن فرد در ارزیابی اولیه بیمار و سپس بر اساس ارزیابی های مکرر در هر شیفت ارائه داده و در گزارش پرستاری ثبت کند.
- * آموزش های حین ترخیص به صورت خوانا و با زبان ساده در فرم آموزش به بیمار ثبت شده و نسخه اصلی آن در پرونده باقی مانده و نسخه کپی خوانای دیگر به بیمار تحویل داده شود.
۳. پرستار به عنوان اولین هماهنگ کننده آموزش به بیمار و خانواده، عکس العمل های بیمار و خانواده (ارزشیابی میزان یادگیری) را ارزیابی و در گزارش پرستاری ثبت نماید.
۴. سایر اعضای تیم درمانی مانند پزشک، فیزیوتراپ و کارشناس تغذیه نیز آموزش های لازم را با هماهنگی پرستار بیمار ارائه داده و در فرم آموزش به بیمار ثبت کنند.
۵. پرستار در گزارش پرستاری و کاردکس، بیمارانی را که در قسمت خود مراقبتی دچار مشکل می باشند (مشکل بینایی، شنوایی، حرکتی، ذهنی و...) ثبت و مشخص نموده و مشکل بیمار را به گروه های مرتبط مانند پزشک، خدمات، نگهبان، فیزیوتراپ و کارشناس تغذیه نیز جهت ارائه خدمات بهینه اطلاع رسانی کند.
۶. پرستار در آموزش بیمار و خانواده اعتقادات مذهبی، فرهنگی، موانع عاطفی و زبانی و مسائل مالی مرتبط با مراقبت ها را مد نظر قرار داده و جهت آموزش از شیوه، ابزار و امکانات مناسب هر بیمار استفاده کند.
- * آموزش به بیمار شامل آموزش های بدو پذیرش، حین بستری و زمان ترخیص است.

❖ آموزش های بدو پذیرش:

۱. معرفی بخش و خدمات غیر درمانی شامل: تخت بیمار (اهرم های تخت/ زنگ اخبار /bed side)، حفظ ایمنی، درب و پله اضطراری، سرویس های بهداشتی و امکانات رفاهی
۲. قوانین کلی بخش و بیمارستان شامل: لزوم وجود دستبند شناسایی، نحوه دسترسی به پرستار، پزشک، خدمات، نحوه تهیه لباس، ساعات ویزیت پزشک، ملاقات و توزیع غذا، ممنوعیت استعمال دخانیات، حفظ آرامش در محیط بستری
۳. منشور حقوق بیمار شامل: پنج آیت منشور حقوق بیمار
۴. نحوه رسیدگی به شکایات: بر اساس خط مشی رسیدگی به شکایات بیمارستان
۵. هزینه های درمان و بیمه: بر اساس هزینه های تعریف شده جهت بیمارستان
۶. معرفی تیم پزشکی شامل: معرفی کلیه تیم پزشکی و وظایف آن ها (پزشک، سرپرستار، کمک بهیار، خدمه، مددکار و...)
۷. رعایت موازین کنترل عفونت و بهداشت فردی شامل: محدودیت ملاقات و تردد، اهمیت و نحوه شستن دست با آب و صابون و محلول های الکلی

* کتابچه توجیهی بیماران نیز در واحد پذیرش موجود بوده و حین تشکیل پرونده توسط متصدی واحد پذیرش به بیماران تحویل داده می شود.

❖ آموزش های حین بستری:

مرکز آموزشی درمانی ولیعصر (عج)

بهبود کیفیت و اعتبار بخشی

دستورالعمل داخلی

تاریخ اولین ابلاغ: ۹۵/۰۸/۲۰

تاریخ آخرین بازنگری: ۹۷/۵/۲۵

تاریخ آخرین ابلاغ: ۹۷/۶/۳

تاریخ بازنگری بعدی: ۹۸/۵/۲۵

ویرایش: 01

کد دستورالعمل: 50IN76

عنوان دستورالعمل: آموزش خود مراقبتی به بیماران در بخش های بالینی

مخاطبین: کلیه پرستاران در بخش های بالینی

هدف: ارتقا و بهبود وضعیت بالینی بیماران به وسیله آموزش به بیماران و

خانواده های آنان در مورد رفتارهای بهداشتی و خود مراقبتی، اطمینان

از اثربخشی آموزش های خود مراقبتی و ارتقای سلامت بیمار

- ۱) نوع بیماری و نحوه درمان و مراقبت شامل: توضیحات مختصر در مورد فرآیند بیماری و علائم و نشانه ها
  - ۲) عوارض بیماری شامل: توضیحات مختصر در مورد عوارض بیماری از جمله هیپو یا هیپر گلیسمی در بیماران دیابتی
  - ۳) عوارض مهم دارویی شامل: نکات مهم عوارض و علائم هشدار دهنده دارویی با توجه به سطح تحصیلات بیمار
  - ۴) تداخلات غذا و دارو شامل: ارائه توضیحات در مورد داروهایی که مصرف همزمان آنها با برخی غذاها ایجاد عارضه و تداخل می نماید
  - ۵) میزان فعالیت شامل: استراحت مطلق، استراحت نسبی، OOB، میزان و زمان شروع فعالیت بعد از عمل، پوزیشن های مناسب برای بیمار و ورزش ها و فعالیت های مناسب در هر بیماری
  - ۶) تغذیه شامل: نوع رژیم غذایی، رعایت رژیم غذایی و تحمل رژیم غذایی توسط بیمار، تعریف رژیم غذایی در صورت نیاز (پرپروتئین، پرکالری، قلبی، دیابتی، بعد از عمل، مایعات، سیروز کبدی، کلیوی، سوختگی و ...)
  - ۷) ایمنی و احتیاطات شامل:
    - نحوه مراقبت از اتصالات (درن ها، سند ادراری، سرم ها و ...)
    - پیشگیری از سقوط با بالا بودن Bed side، پیشگیری از صدمات ناشی از کاهش فشارخون وضعیتی و ...
  - ۸) مدیریت درد شامل: نحوه اطلاع رسانی در زمان درد و درخواست مسکن، روش های دارویی و غیر دارویی تسکین درد (تکنیک های آرام سازی، انحراف فکر، پوزیشن ها و ...)
  - ۹) اقدامات تشخیصی، درمانی و آزمایش ها شامل:
    - شرح چگونگی انجام پروسیجر یا آزمایش
    - آمادگی ها و مراقبت های قبل و بعد از پروسیجرها
    - هدف از انجام پروسیجر
    - برائت و رضایت از هرگونه اقدامات تشخیصی و تهاجمی
  - ۱۰) داروهای زمان بستری شامل: نحوه مصرف، آگاه نمودن بیمار از داروهای مصرفی روزانه و آموزش کلی در مورد چگونگی اثر دارو بر بیماری (بسته به سطح تحصیلات بیمار)
  - ۱۱) نشانه های خطر حین بستری شامل: درد، خونریزی، تب، اسهال و هرگونه علائم غیرطبیعی
  - ۱۲) مراقبت های قبل و بعد از عمل شامل: رژیم غذایی، فعالیت، پوزیشن، مراقبت از زخم، مراقبت از اتصالات
  - ۱۳) مراقبت از زخم شامل: نحوه پیشگیری از عفونت، پوزیشن، علائم زخم بستر، مراقبت از پانسمان، دفعات نیاز به تعویض پانسمان و علائم زخم عفونی
  - ۱۴) رعایت موازین کنترل عفونت و بهداشت فردی شامل: محدودیت ملاقات و تردد، اهمیت و نحوه شستن دست با آب و صابون و محلول های الکلی، دهان شویه و ...
  - ۱۵) خواب و استراحت شامل: راهکارهای بهبود مشکلات خواب مانند عدم خوابیدن یا مشکل در خوابیدن
  - ۱۶) الگوی دفع شامل: راه های پیشگیری از یبوست و اسهال، بررسی وضعیت ادراری و راه های پیشگیری از عفونت ادراری
- ❖ آموزش های زمان ترخیص:
۱. زمان مراجعه به پزشک شامل: اعلام زمان و مکان مراجعه به پزشک

مرکز آموزشی درمانی ولیعصر (عج)

بهبود کیفیت و اعتبار بخشی

دستورالعمل داخلی

تاریخ اولین ابلاغ: ۹۵/۰۸/۲۰

تاریخ آخرین بازنگری: ۹۷/۵/۲۵

تاریخ آخرین ابلاغ: ۹۷/۶/۳

تاریخ بازنگری بعدی: ۹۸/۵/۲۵

ویرایش: 01

کد دستورالعمل: 50IN76

عنوان دستورالعمل: آموزش خود مراقبتی به بیماران در بخش های بالینی

مخاطبین: کلیه پرستاران در بخش های بالینی

هدف: ارتقا و بهبود وضعیت بالینی بیماران به وسیله آموزش به بیماران و

خانواده های آنان در مورد رفتارهای بهداشتی و خود مراقبتی، اطمینان

از اثربخشی آموزش های خود مراقبتی و ارتقای سلامت بیمار

۲. نحوه مصرف دارو در منزل شامل: نحوه مصرف داروها، عوارض احتمالی و مهم داروها، تداخلات دارویی و تداخلات غذا و دارو، شناخت نام داروها توسط بیمار و محل نگهداری داروها
۳. برنامه خود مراقبتی و تکنیک های بازتوانی در منزل شامل: مراقبت از زخم، بهداشت فردی، فعالیتها و ورزش
۴. تغذیه پس از ترخیص شامل: رژیم غذایی مناسب پس از ترخیص
۵. فعالیت پس از ترخیص شامل: زمان از سرگیری فعالیت های طبیعی، شروع مجدد فعالیت حرفه ای و شغل، میزان محدودیت در فعالیت
۶. نشانه های خطر پس از ترخیص شامل: علائم هشداردهنده که بایستی با بروز آنها سریعاً به پزشک مراجعه نماید
۷. چگونگی دستیابی به پزشک شامل: تلفن تماس با کلینیک بیمارستان، مطب پزشک و نحوه دسترسی و مراجعه به آنها در موارد بروز علائم هشدار دهنده
۸. نحوه پیگیری نتایج معوقه تست های پاراکلینیکی

نکات مورد توجه حین و پس از آموزش:

پرستار:

- ۱- در صورت نیاز پمفلت های مرتبط با آموزش های ارائه شده در هر یک از مراحل را نیز به بیماران ارائه دهد.
- ۲- پس از اتمام آموزش مطمئن شود که بیمار مطالب را درک کرده و دچار سوء تفاهم یا سوء برداشت نشده است.
- ۳- جهت بازخورد بهتر از آموزش چهره به چهره، توضیحات را همزمان به بیمار و یک نفر از همراهان آگاه وی ارائه دهد.
- ۴- از نوشتن جملات مبهم در فرم آموزش خودداری کند.
- ۵- جهت اطمینان از درک اطلاعات در بیمار، در ابتدای هر شیفت با پرسیدن سؤالاتی از وی از دریافت مطالب اطمینان حاصل کند.

امکانات و تسهیلات مورد نیاز:

فرم ارزیابی اولیه، فرم آموزش به بیمار، کتابچه توجیهی بیماران و سایر وسایل و ابزارهای آموزشی

منابع:

کتاب استانداردهای خدمات پرستاری، سنجه های اعتبار بخشی ملی بیمارستانی

تهیه کننده / تهیه کنندگان		
مریم سادات مکی (سرپرستار جراحی زنان)	شیرین زاد حسین گنجی (سرپرستار ارتوپدی)	فاطمه مشهدی (پرستار عفونی)
بهارک امیری (پرستار جراحی زنان)	دکتر علی ناظمی رفیع (متخصص جراحی اعصاب)	دکتر فرشیده دیدگر (پزشک کنترل عفونت بیمارستان)
تأییدکننده	تصویب کننده	ابلاغ کننده
اکبر محسنی (مترو ن بیمارستان)	اکبر محسنی (مترون بیمارستان)	دکتر سید محمد جمالیان (ریاست بیمارستان)